

Invasieve soorten

Wat moeten we ermee

Invasieve soorten

- ✓ Soorten die van nature niet in Nederland voorkomen
- ✓ Zich snel vermeerderen
- ✓ Geen natuurlijke vijanden hebben

gemeente Tynaarlo

Invasieve soorten

Wat moeten we ermee

Vastgesteld door college van burgemeester en wethouders op:

6 mei 2020

Gemeente Tynaarlo

Dit beleid is te vinden op overheid.nl

Inhoud

Samenvatting	6
Inleiding	7
1. Afkaderen beleid	8
2. Soorten in Nederland	10
De Unielijsten:	
2.1 Landplanten	
2.2 Oever- en waterplanten	
2.3 Dieren	
3. Soorten in Drenthe	18
4. Wat doet de gemeente Tynaarlo	20
5. Wat kunt u doen?	23
Bijlage 1 Algemeen protocol bij bestrijding	25
Bijlage 2 Uitwerking van de planten:	26
Landplanten	
Oever- en waterplanten	
Overige probleemsoorten	
 Bronnen	 48

Samenvatting

Invasieve soorten

Invasieve soorten zijn planten die hier van oorsprong niet thuishoren, invasief gedrag vertonen en een mogelijke bedreiging zijn voor de inheemse flora en fauna.

Deze planten zijn exoten. Soorten die Nederland niet op eigen kracht kunnen bereiken, maar door menselijk handelen (transport, infrastructuur, handel en tuinentra) hier terecht zijn gekomen. Ze kunnen zich explosief ontwikkelen en ze hebben hier vaak geen natuurlijke vijanden.

Een van de meest bekende is bijvoorbeeld de Japanse Duizendknoop. Deze is volop in het nieuws. Hij zorgt voor problemen in verharding en tuinen en de bestrijding er van is heel lastig. Andere bekende soorten zijn Reuzenbereklaauw, Jakobskruid, Springbalsemien, Ridderzuring en de Amerikaanse vogelkers.

Minder bekend, maar evengoed een probleem zijn de invasieve waterplanten. Ook daarvan hebben wij al meerdere soorten in onze gemeente. Het probleem is dat sloten en kanalen helemaal vol kunnen groeien waardoor al het leven onder water verstikt en de waterdoorstroming wordt belemmerd. Het moeilijke aan waterplanten is dat ze zo makkelijk verspreiden door de stroming van het water.

Vanuit de EU gelden zogeheten Unielijsten met de soorten waarop beleid moet worden gemaakt. In dit beleidsstuk wordt Europees beleid vertaald naar wat wij er als gemeente mee moeten doen, en of we nog aanvullende maatregelen willen treffen om verdere verspreiding te voorkomen.

Samengevat willen wij als gemeente insteken op het beheren van een aantal soorten en het voorkomen van verdere verspreiding.

Hoe we dat moeten doen verschilt per soort. Daarom richten we ons op risicovolle soorten en gebieden en dat bepaalt de aanpak. **Plantsoort x Risicogebied = Aanpak**

Tot slot komt er aan bod wat u er aan kunt doen om te voorkomen dat deze planten nog verder worden verspreid. Het doel is om met alle (kleine) maatregelen samen, het probleem beheersbaar te houden.

Inleiding

Steeds vaker krijgt de gemeente Tynaarlo de vraag hoe wij omgaan met de probleemkruiden en invasieve soorten. Een aantal van deze plantensoorten zorgt namelijk voor overlast of brengt schade toe aan de omgeving. Daarnaast vormt een aantal planten een (potentieel) gevaar voor de gezondheid van mens en/of dier. Wat doen wij als gemeente hiermee?

Wat is het probleem

De invasieve planten zijn exoten. Ze komen hier van nature niet voor en hebben weinig tot geen natuurlijke vijanden. Ze kunnen zich explosief vermeerderen en daarmee de inheemse soorten verdringen.

Ze zijn in Nederland gekomen door menselijk handelen en hier in de natuur terecht gekomen. Meestal leiden exoten niet tot grote problemen, maar een beperkt aantal vertoont invasief gedrag door een explosieve ontwikkeling na vestiging. Invasieve exoten kunnen daardoor een bedreiging vormen voor de inheemse biodiversiteit, volksgezondheid of veiligheid.

Beleid Tynaarlo

Dit beleidsstuk vertaalt het EU beleid, naar de soorten waar het om gaat, naar beleid voor de Gemeente Tynaarlo.

Daarna wordt per soort genoemd wat we vanuit beleid of regelgeving wel of niet moeten doen. In hoeverre we als gemeente Tynaarlo verder nog maatregelen willen nemen wordt eveneens beschreven.

Beter voorkomen dan genezen

Voorkomen is beter dan genezen. Dat is makkelijk gezegd, maar hoe dan?

Het is belangrijk om steeds te blijven werken aan ecologisch evenwicht. Daarvoor is biodiversiteit nodig en evenwicht in de plant- en diersoorten. Dat wil zeggen dat iedere soort voldoende kans heeft om te ontwikkelen en niet weggeconcentreerd wordt.

Om dit te bereiken moeten we langdurig inzetten op o.a. ecologisch bermbeheer, (inheemse) kruidenmengsels, beheer met maatwerk, soortenvariatie bij nieuwe aanplant en sturen op structuur in de natuur; een opbouw van kruiden, heesters en bomen en houtwallen.

Ook bijenbosjes, vlindertuinen en natuurlijk ingerichte gebieden zijn belangrijk.

Dit beleid is dan ook integraal onderdeel van bestaand groen beleid van de gemeente zoals de BOR (Beheer openbare ruimte) bermbeheer, de eikenprocessierups, beleid over bomen, het groene dorpenplan en bevorderen van biodiversiteit.

Het streven is een goede ecologische balans voor een weerbaar milieu waardoor ziektes, plagen en andere indringers minder kans krijgen.

H1. Afkaderen beleid

Als we in de wereld van de invasieve exoten duiken dan komt er een hele hoop wet- en regelgeving naar boven. Daaraan hangen op verschillende schaalniveaus wetten en lijsten met soorten. De afstemming tussen de lijsten en schaalniveaus laat echter nog wat te wensen over.

Welke schaalniveaus zijn er en wat is hun rol:

- Wereldwijd (handel: WTO en COP biodiversiteitsverdrag Nagoya 2010)
- Europees (EU lidstaten: EU beleid en wetgeving)
- Nationaal (beleid en wetgeving)
- Provinciaal (beleid en uitvoering wetgeving)
- Gemeentes en waterschappen (beleid met accent op uitvoering)
- Bedrijven, Particulieren en Terreinbeheerders (accent op uitvoering)

De schaalniveaus die aan bod komen

Korte toelichting van de kaders vanuit de verschillende schaalniveaus
(tekst: beleid Provincie Drenthe)

1) Europees

- VERORDENING (EU) Nr. 1143/2014 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten
- UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2016/1141 VAN DE COMMISSIE van 13 juli 2016 tot vaststelling van een lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad

2) Nationaal

Wat regelt de wet in Nederland in de Wet Natuurbescherming:

- Artikel 3.39 Verbod op bezit en handel in invasieve exoten
- Artikel 3.38 Rijk kan provincies verplichten tot medewerking aan uitroeijing, beheer, herstel en inventarisatie/monitoring
- Artikel 3.19 Rijk kan een nationale lijst van invasieve exoten opstellen mits de provincies daarmee instemmen
- Artikel 3.18 Provincies kunnen opdracht geven om exoten te bestrijden Vertaling naar gebiedseigen soorten.

3) Provinciaal (Provincie Drenthe)

- Natuurvisie 2014: "Ook exoten benaderen we precies zo als de inheemse soorten. Dus: in principe welkom en alleen provinciaal beleid bij schade of overlast."
- Flora- en faunabeleidsplan 2014: (§ 3.2. b) 'Spontaan' vestigende exoten beschouwen we op hun merites. Deze soorten zijn welkom, mits...

Gemeentelijk beleid

Aangezien alle lijsten veel informatie bevatten is het afkaderen van dit beleid noodzakelijk anders zien we door de bomen het bos niet meer.

Daarnaast willen wij een beleidsstuk dat bruikbaar is voor ons gebied. Het heeft daarom geen zin om soorten te noemen die alleen in Limburg invasief gedrag vertonen, of soorten die in het buitenland veel voorkomen maar hier nog nooit zijn waargenomen.

In dit beleidsstuk is dan ook het beleid voor onze gemeente vastgelegd. Het beleid geeft praktische informatie voor het herkennen en beheren of bestrijden van de meest voorkomende soorten.

Er zijn veel bronnen gebruikt met als belangrijkste uitgangspunt de Unielijsten. Deze zijn deels in het stuk opgenomen of zijn in te zien op:

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/eu-verordening-1143-2014-invasieve-exoten>

Naast de vastgestelde lijsten kunnen er ook andere attentiesoorten in staan. Dat zijn soorten die we in de gaten moeten houden.

Nooit af

Het blijft echter een dynamisch proces en daarom is een beleidsstuk als deze nooit af. Er komen altijd weer nieuwe soorten bij en er kunnen soorten van de lijst af gaan of wetgeving kan veranderen. Het blijft daarom belangrijk om mee te gaan in de nieuwe ontwikkelingen op dit gebied.

Samenwerken

Daarnaast is samenwerken belangrijk. Samenwerking tussen de Provincie, de gemeentes, waterschappen en terreinbeherende organisaties. Maar ook samen met inwoners, landeigenaren en vrijwilligers. Om een zo goed mogelijk resultaat te bereiken moeten we allemaal ons steentje bijdragen.

H2. Soorten in Nederland

Per augustus 2016 is er een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren. In 2017 zijn er 12 nieuwe soorten toegevoegd aan de Unielijst.

Naast de Unielijst bestaat er een attentielijst. Op de attentielijst staan planten en dieren die niet zijn opgenomen in de Unielijst. Echter zijn ze wel schadelijk en naar verwachting zullen ook deze planten ten zijner tijd op de Unielijst geplaatst worden.

De lijsten bestaan uit 3 onderdelen. Dat zijn Landplanten, oever- en waterplanten en dieren.

Landplanten

Landplanten zijn de kruiden, struiken en bomen die op het land groeien. De soorten hebben sterk invasieve eigenschappen omdat ze zich snel uitbreiden via zaden of worteluitlopers.

Oever- en waterplanten

Naast invasieve landplanten kennen we ook veel invasieve oever- en waterplanten. Deze planten komen vaak uit aquaria die leeggegooid worden in bijvoorbeeld sloten.

Dieren

Naast landplanten en oever- en waterplanten zijn er ook dieren op de Unielijst die invasief gedrag vertonen. In de beleidsstuk worden de soorten, die in Drenthe voorkomen of waarvan een hoge kans op vestiging is, in de tabel in de bijlage genoemd.

Deze soorten worden echter niet verder behandeld in dit beleidsstuk. Provincies zijn verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheermaatregelen. Dit kunnen zij samen doen met water- en terreinbeherende organisaties.

De Unielijsten

De Unielijst is een lijst opgesteld voor alle EU-landen. Soorten worden beoordeeld of deze wel of niet thuis horen op de Unielijst. Daarnaast is de attentielijst opgesteld. De attentielijst geeft planten weer die dezelfde eigenschappen vertonen als de Unielijst maar (nog) geen bedreiging vormen voor de flora en fauna.

2.1 Landplanten

Landplanten zijn de kruiden, struiken en bomen die op het land groeien. De soorten hebben sterk invasieve eigenschappen omdat ze zich snel uitbreiden via zaden of worteluitlopers. De volgende landplanten zijn opgenomen in de Unielijst en komen voor in Nederland:

EU		
Soortnaam	Op de Unielijst sinds	Voorkomen in Nederland (verwilderd)
Reuzenberenklauw <i>Heracleum mantegazzianum</i>	2017	Komt algemeen voor in Nederland, voornamelijk in stedelijk gebied.
Sosnowsky's berenklauw <i>Heracleum sosnowskyi</i>	2016	Komt nog niet voor in Nederland.
Perzichse berenklauw <i>Heracleum persicum</i>	2016	Komt nog niet voor in Nederland.
Reuzenbalsemien <i>Impatiens glandulifera</i>	2017	Komt wijdverspreid voor in Nederland.
Zijdeplant <i>Asclepias syriaca</i>	2017	Komt zeer weinig voor in Nederland.
Reuzenrabarber/ gewone gunnera <i>Gunnera tinctoria</i>	2017	Komt niet voor in Nederland. Zou zich wel kunnen vestigen in Nederland
Gestekelde duizendknoop <i>Persicaria perfoliata</i>	2016	Komt niet voor in Nederland.
Kudzu <i>Pueraria montana var. lobata</i>	2016	Komt niet voor in Nederland. Behoeft hoge temperaturen en veel neerslag.
Japans steltgras <i>Microstegium vimineum</i>	2017	Komt niet voor in Nederland.
Fraai lampenpoetsergras <i>Pennisetum setaceum</i>	2017	Komt niet voor in Nederland. Komt voor in warme droge landen.
Struikaster <i>Baccharis halimifolia</i>	2016	Komt incidenteel voor in Nederland.
Schijn ambrosia <i>Parthenium hysterophorus</i>	2016	Komt niet voor in Nederland.
Hemelboom <i>Ailanthus altissima</i>	2019	Komt algemeen voor in Nederland, voornamelijk in stedelijk gebied.

Attentieplanten

Naast de Unielijst zijn de volgende planten aangemerkt als attentieplanten die verwilderd voorkomen in Nederland. Voor deze plantsoorten gelden de Europese regels niet. Het is wel wenselijk dat deze soorten zich niet verspreiden.

A

Soortnaam	Voorkomen in Nederland	Effecten
Afghaanse duizendknoop <i>Persicaria wallichii</i>	Komt zeer weinig voor in Nederland. In België en Ierland wordt dit soort als invasieve exoot gezien.	Zelfde als de andere duizendknoop soorten.
Alsemambrosia <i>Ambrosia artemisiifolia</i>	Komt nog niet veelvuldig voor. Zaden blijven wel tot 40 jaar kiemkrachtig. Daarom bij waarneming voor de zaadzetting verwijderen.	Verlengd hooikoortsseizoen met twee maanden door de late bloei (aug-okt).
Amerikaanse vogelkers <i>Prunus serotina</i>	Komt algemeen voor in Nederland, voornamelijk op zandgronden.	Vormt een dichte massa. In hoofdstuk 3 wordt dit soort nader toegelicht.
Bastaard duizendknoop <i>Fallopia x bohémica</i>	Komt wijdverspreid in Nederland voor.	Vormt een dichte massa. In hoofdstuk 3 wordt dit soort nader toegelicht.
Bont springzaad <i>Impatiens edgeworthii</i>	Is in 2015 voor het eerst waargenomen. Wordt in hoofdstuk 3 nader toegelicht.	Hoge concurrentiekracht waardoor inheemse soorten worden verdrongen.
Kornoelje <i>Cornus sericea</i>	Komt algemeen voor in Nederland. Wordt in hoofdstuk 3 nader toegelicht.	Snelle groei en hoge dichtheid waardoor inheemse soorten worden verdrongen.
Driedelige ambrosia <i>Ambrosia trifida</i>	Komt weinig voor. De plant kan alleen in warme zomers kiemkrachtige zaden produceren.	Vormt veel allergene pollen van augustus tot oktober. Hierdoor wordt het hooikoortsseizoen verlengd.
Dwergmispels <i>Cotoneaster ssp.</i> <i>Zie downloads voor factsheet.</i>	Lastig te herkennen waardoor waarnemingen lastig zijn. Komt wel verwilderd voor in Nederland	Vormen grote massa's waardoor er geen andere inheemse soorten meer groeien. Ook worden kwetsbare soorten bedreigd.
Grijs kronkelsteeltje <i>Campylopus introflexus</i>	Komt zeer algemeen voor in Nederland, voornamelijk op open zandgronden in de duinen en op de heide.	Vormt een dichte zode waardoor groei van andere soorten wordt beperkt. In hoofdstuk 3 wordt dit soort nader toegelicht.
Japanse duizendknoop <i>Fallopia japonica</i>	Komt wijdverspreid voor in Nederland.	Vormt een dichte massa. In hoofdstuk 3 wordt dit soort nader toegelicht.
Klein springzaad <i>Impatiens parviflora</i>	Komt wijdverspreid voor in Nederland.	Vormt dichte massa's waardoor andere plantsoorten worden verdrongen. In hoofdstuk 3 wordt dit soort nader toegelicht.

Oranje springzaad <i>Impatiens capensis</i>	Komt nog vrij weinig voor in Nederland. Het aantal waarnemingen neemt de laatste jaren toe.	Deze soort is minder concurrentiekrachtig dan de reuzenbalsemien. In hoofdstuk 3 wordt dit soort nader toegelicht.
Rimpelroos <i>Rosa rugosa</i>	Komt vrij algemeen voor in Nederland, voornamelijk in het kustgebied.	Dankzij de worteluitlopers kan dit soort zich invasief gedragen. Door snelle uitbreiding ontstaat een dichte vegetatie die de overige vegetatie verdringt.
Sachalinse duizendknoop <i>Fallopia schalinensis</i>	Komt in Nederland vrij weinig voor.	Vormt een dichte massa. In hoofdstuk 3 wordt dit soort nader toegelicht.
Trosbosbes <i>Vaccinium corymbosum</i>	Komt weinig voor in Nederland. Komt voor op natte, zure gronden zoals hoogveenmoerassen, bos en langs hoogveenvennen.	Groeit uit tot een hoge struik en kan een dicht struikgewas vormen waardoor andere soorten verdrongen kunnen worden.
Tweekleurig springzaad <i>Impatiens balfourii</i>	Komt nog weinig voor in Nederland. Het aantal waarnemingen neemt de laatste jaren sterk toe.	Vormt een dichte massa en onderdrukt andere plantsoorten. Dit soort wordt in hoofdstuk 3 nader toegelicht.
Zandambrosia <i>Ambrosia psilostachya</i>	Komt zelden voor en er zijn geen aanwijzingen van dat dit soort zich uitbreidt.	De wortels scheiden stoffen af die remmend werken op kieming en groei van andere zaden.

2.2 Oever- en waterplanten

Naast invasieve landplanten kennen we ook veel invasieve oever- en waterplanten. Deze planten komen vaak uit aquariums die leeggegooid worden in bijvoorbeeld sloten. Ook hiervan is een Unielijst en een attentielijst opgesteld. In onderstaande tabel zijn de soorten van de Unielijst te vinden.

EU

Soortnaam	Op de Unielijst sinds	Voorkomen in Nederland
Alligatorkruid <i>Alternanthera philoxeroides</i>	2017	Komt nog niet voor in Nederland.
Grote Waternavel <i>Hydrocotyle ranunculoides</i>	2016	Komt wijdverspreid voor in Nederland.
Kleine waterteunisbloem <i>Ludwigia peploides</i>	2016	Komt voor op een aantal locaties in Nederland.
Moeraslantaarn <i>Lysichiton americanus</i>	2016	Er zijn een aantal populaties van verschillende groottes bekend.
Smalle waterpest <i>Elodea nuttallii</i>	2017	Komt wijdverspreid voor in Nederland.
Ongelijkbladig vederkruid <i>Myriophyllum heterophyllum</i>	2017	Komt algemeen voor met name voor op zandgronden en in stedelijk gebied.
Parelvederkruid <i>Myriophyllum quaticum</i>	2016	Komt wijdverspreid voor in Nederland.
Verspreidbladige waterpest <i>Lagarosiphon major</i>	2016	Komt in grote delen van Nederland voor, voornamelijk in stedelijk gebied.
Waterwaaier <i>Cabomba caroliniana</i>	2016	Niet veel in Nederland wel aanwezig in Drenthe.
Waterhyacint <i>Eichhornia crassipes</i>	2016	Verspreid over Nederland, nog niet intensief aanwezig omdat het soort zich niet kan vestigen in ons klimaat.
Waterteunisbloem <i>Ludwigia grandiflora</i>	2016	Komt verspreid voor in heel Nederland.

Attentieplanten oever- en water

Naast de Unielijst zijn de volgende planten aangemerkt als attentieplanten die verwilderd voorkomen in Nederland. Voor deze plantsoorten gelden de Europese regels niet. Het is wel wenselijk dat deze soorten zich niet verspreiden. Voor deze categorie zijn speciale Retail * afspraken gemaakt.

A

Soortnaam	Retail afspraken	Voorkomen in Nederland
Egeria <i>Egeria densa</i>	Bijlage 2	Heeft zich nog niet definitief gevestigd in Nederland maar wordt wel verspreid waargenomen.
Grote kroosvaren <i>Azolla filiculoides</i>	Bijlage 2	Heeft zich in Nederland gevestigd en komt voornamelijk voor in het westen en het rivierengebied. Elders is het een zeldzame soort.
Grote vlotvaren <i>Salvinia molesta</i>	Bijlage 2	Heeft zich nog niet gevestigd in Nederland en kan dit ook niet vanwege de koudere winters.
Hydrilla <i>Hydrilla verticillata</i>	Bijlage 1	Komt niet voor in Nederland. Door het verbod op verkoop is de kans op voorkomen sterk afgenomen.
Watercrassula <i>Crassula helmsii</i>	Bijlage 1	Komt wijdverspreid in Nederland voor.
Watersla <i>Pistia stratiotes</i>	Bijlage 2	Komt verspreid voor in Nederland maar kan zich niet vestigen vanwege de koudere winters.

* Retail afspraken

Er is een convenant afgesproken tussen de EZ, de Unie van Waterschappen en partijen uit het bedrijfsleven ter bescherming van de biodiversiteit in water. In het convenant zijn twee bijlages. In bijlage 1 zijn de planten opgenomen waar een vrijwillige afspraak geldt om de plantsoorten niet meer te verkopen. In bijlage 2 zijn de planten opgenomen die alleen verkocht mogen worden met een waarschuwingsetiket.

2.3 Dieren

Naast de planten zijn er ook dieren op de Unielijst die invasief gedrag vertonen. In de beleidsstuk worden de soorten, die in Drenthe voorkomen of waarvan een hoge kans op vestiging is, in onderstaande tabel genoemd. Deze soorten worden echter niet verder toegelicht in dit beleidsstuk. De genoemde soorten zijn risicovolle soorten waarvan de handel verboden is. Wanneer deze soorten al in particulierbezit zijn mogen zij deze houden tot ze een natuurlijk dood sterven. Het voortplanten van deze soorten is verboden.

Provincies zijn verantwoordelijk voor het nemen van eliminatie- en beheermaatregelen. Dit kunnen zij samen doen met water- en terreinbeheerders en anderen.

EU

Soortnaam	Op de Unielijst sinds	Voorkomen in Nederland
Beverrat <i>Myocastor copus</i>	2016	Komt wijdverspreid voor in Nederland.
Wasbeerhond <i>Nyctereutes procyonoides</i>	2017	Wordt regelmatig waargenomen.
Muskusrat <i>Ondatra zibethicus</i>	2017	Komt wijdverspreid in Nederland voor.
Wasbeer <i>Procyon lotor</i>		Wordt regelmatig individueel waargenomen. Het is nog niet duidelijk of het dier zich gaat vestigen.
Nijlgans <i>Alopochen aegyptiacus</i>	2017	Komt wijdverspreid voor in Nederland.
Rosse stekelstaart <i>Oxyura jamaicensis</i>	2016	Aanwezig op diverse plekken, voornamelijk in het westen van Nederland.
Geelbuikschildpad <i>Trachemys scripta scripta</i>	2016	Deze soorten komen wijdverspreid voor in Nederland. Echter plant het zich niet voort omdat de zomers niet lang genoeg warm zijn. Dankzij klimaatverandering is de verwachting dat de soort zich wel gaat voortplanten.
Geelwangschildpad <i>Trachemys scripta troostii</i>		
Roodwangschildpad <i>Trachemys scripta elegans</i>		

H3. Soorten in Drenthe

In dit hoofdstuk staan plantsoorten genoemd in een tabel, die al in Drenthe aanwezig zijn of naar verwachting hun intrede doen in Drenthe. Er is onderscheid gemaakt in landplanten en oever- en waterplanten.

Een uitgebreide uitwerking van deze plantsoorten zit in de bijlage. De uitwerking bestaat uit kenmerkende eigenschappen en op welke manier er beheerd of bestreden kan worden.

Het beheer is gericht op het voorkomen van verdere verspreiding. Het volledig elimineren van bepaalde soorten is niet haalbaar en is ook niet het doel van de lijsten.

**Proef in het Sterrebos Frederiksoord:
Bestrijding Japanse duizendknoop met
varkens**

In het Sterrebos in Frederiksoord hebben ze al een aantal jaren een gedeelte afgezet voor varkens. De varkens eten de jonge scheuten van de Duizendknoop op en de wortels. Hun ervaring is dat verdere uitbreiding wel voorkomen wordt, maar dat de varkens niet de volwassen planten opeten. Daarnaast is het wel aantrekkelijk voor bezoekers van het bos en een leuke plek om informatie te geven over de soorten, de dieren of het bos.

Overzichtstabel van urgente plantensoorten en hun risico

Landplanten

Soort	Lijst	Verplichting/afpraak	Risico	Wat te doen bij bestrijding
Duizendknoop soorten	A	Geen		Meerdere keren per jaar maaien *
Berenklauw soorten	EU	Beheren		Maaien voor de bloei
Reuzenbalsemien	EU	Beheren		Maaien voor de bloei (juni/juli)
Springzaad soorten	A	Geen		Maaien voor de bloei
Alsemambrosia	A	Geen		Maaien voor zaadzetting
Am. Vogelkers	A	Geen		Verwijderen/ afzagen
Canadese Kornoelje	A	Geen		Geen
Grijs Kronkelsteeltje	A	Geen		Nog geen bestrijding gevonden
Zijdeplant	A	Geen		Meerdere keren per jaar maaien
Hemelboom	A	Geen		Niet aanplanten
Rimpelroos	EU	Beheren		Niet aanplanten
Trosbosbes	EU	Beheren		Niet aanplanten
Zwarte appelbes				Niet aanplanten
Doornappel				Niet aanplanten
Amerikaanse eik				Niet aanplanten

* Nieuwe ontwikkelingen worden gevolgd wat eventueel kan leiden tot een nieuwe aanpak

Oever- en waterplanten

Soort	Lijst	Verplichting/afpraak	Risico	Wat te doen bij bestrijding
Grote Waternavel	EU	Beheren		Volledig verwijderen
Kleine Waterteunisbloem	EU	Elimineren		Volledig verwijderen
Grote Waterteunisbloem	EU	Beheren		Beheren
Smalle waterpest	EU	Beheren		Verwijderen in de zomer
Ongelijkbladig vederkruid	EU	Beheren		Volledig verwijderen
Pareldederkruid	EU	Beheren		Volledig verwijderen
Verspr. bladige Waterpest	EU	Beheren		Verspreiding voorkomen
Waterwaaier	EU	Beheren		Volledig verwijderen
Egeria	A	Beheren		Volledig verwijderen
Moeraslantaarn	EU	Bij waarneming		Voor de bloei maaien (maart)
Waterhyacint	EU	direct actie		Verspreiding voorkomen
Watercrassula	A	Direct actie		Volledig verwijderen
Moerashyacint		Beheren		Uitsteken van wortels

Soort: de plantsoort

Lijst: unielijst

Attentielijst

Verplichting: verplichting of richtlijn vanuit de hogere overheden

Risico: vermogen om te verspreiden x de mogelijkheden om te plant te bestrijden

(Hoog: rood, Middel: oranje, Laag: geel)

Bestrijding: Hoe je de plant moet aanpakken bij bestrijding

H4. Wat doet de gemeente Tynaarlo

Er zijn meerdere scenario's en keuzes te maken. Wij hebben een onderverdeling gemaakt in 3 niveaus. Deze worden hieronder verder uitgewerkt.

Niveau 1: Wat wij verplicht zijn

Niveau 2: Beheren

Niveau 3: Maximaal ingrijpen

***Wat gaan wij doen:
Combineren van
niveau 1 en 2***

Niveau 1) Wat de wet verplicht stelt

Vanuit de Unielijsten en de Wet natuurbescherming kunnen maatregelen worden opgelegd die wij verplicht zijn om uit te voeren.

Daarbij horen ook afspraken die onderling kunnen worden gemaakt om samen met andere overheden zoals de Provincie en natuurbeherende organisaties een soort te bestrijden.

Wat betekent dit voor de kosten

Op dit moment zijn er geen verplichtingen als het gaat om verplicht bestrijden of elimineren van soorten bij ons in de gemeente. **Dit is ook niet het doel primaire van de lijsten.** De regelgeving is met name gericht op verbod op bezit, handel, kweek, transport en import en beheren van soorten.

De Provincie heeft wel aangegeven dat een aantal soorten, die hier in opkomst zijn, bij voorkeur geëlimineerd moeten worden wanneer ze worden waargenomen om zo te voorkomen dat de plant zich hier gaat vestigen.

Op dit moment zijn de waterplanten daarbij het meest urgent. Watercrassula is hier al waargenomen maar op dit moment is nog niet bekend of er al meer soorten zijn die verwijderd moeten worden. Vooraf is niet bekend hoe vaak we moeten ingrijpen en per keer zal bekeken moeten worden wat er moet gebeuren en wat de kosten zijn. Op voorhand is dit niet in te schatten.

Niveau 1: Verplichte uitvoering	Uitgaan van structurele kosten	Aantal ingrepen vooraf niet bekend	Budget reserveren
------------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------------	-------------------

Niveau 2) Beheren

Om te zorgen dat invasieve soorten in onze gemeente niet de overhand krijgen en onze natuur negatief gaan beïnvloeden willen we inzetten op **voorkomen van verdere verspreiding**.

Om dit beheer goed en efficiënt uit te voeren moeten we op de hoogte blijven van de meest succesvolle methodes en aansluiten bij kennis die daarover is. Het onderhouden van die kennis, en blijven samenwerken met andere partijen is dus heel belangrijk.

Methoden

We gaan voor de planten die het meest urgent zijn, in beeld brengen waar de plant nu zit. Daaraan kan je risico gebieden koppelen. Deels hebben wij de planten en locaties al in beeld.

Op locaties waar een plant schade brengt aan de omgeving of mensen, grijpen wij anders in dan wanneer de plant in een gebied staat waar hij geen overlast bezorgt. **Per plant en per locatie kan de aanpak dus verschillend zijn.**

- **Risicogebieden** zijn bijvoorbeeld dorpscentra, plekken waar veel mensen komen zoals winkelgebieden, scholen, verzorgingstehuizen, kinderdagverblijven, speelplekken of drukke wandel- en fiets routes. Maar ook willen we sommige planten niet in de woonwijken/ straten hebben omdat ze daar schade kunnen aanrichten.
- **Maatregelen** die we zoal kunnen nemen:
 - Maaien (indien nodig een paar keer per jaar)
 - Maaien voor de bloei of zaadzetting
 - De belangrijkste soorten en overlast locaties in beeld brengen
 - Risicogebieden vastleggen (is soort afhankelijk)
 - Monitoren
 - Daar waar nieuwe plekken ontstaan verwijderen indien mogelijk
 - Verdere verspreiding voorkomen
 - Verwijderen als het noodzakelijk is op een locatie waar hij schade toebrengt
 - Afgraven van planten
 - Afzagen
 - Uitsteken
 - Uitputten

Plantsoort x Risicogebied = Aanpak

Oever- en waterplanten

Waterplanten verspreiden zich makkelijk stroomafwaarts. Daarnaast zijn waterplanten moeilijk te verwijderen. Vaak blijven er kleine stukjes achter en groeit de plant weer verder.

Bij waterplanten is het soms wel mogelijk om preventieve maatregelen te nemen. Als een watergang bijvoorbeeld op één plek in verbinding staat met het achterliggende watersysteem kan je maatregelen nemen om de duiker te voorzien van een filter of een drijvend scherm, zodat een plant niet verder kan komen. Er zal gekeken worden of wij een aantal waterknooppunten hebben waar dit nodig is. Op plekken waar het nodig is gaan wij dan ook maatregelen nemen.

Wat betekent dit voor de kosten

Beheren van soorten kost structureel inzet van personeel en de kosten van de te nemen maatregelen. Dit is naast de eventuele verplichtingen van hogere overheden.

Voor een deel kan dit worden meegenomen met de reguliere werkzaamheden; Het signaleren van een enkele soort, of het mee maaien wanneer we toch op de locatie zijn kan vaak binnen de huidige groen werkzaamheden worden meegenomen.

Maar soorten op een kaart vastleggen, extra maatregelen uitvoeren of monitoren of de maatregel het gewenste resultaat geeft, kost extra inzet. Ook kan een soort ineens explosief voor problemen zorgen waardoor er direct actie ondernomen moet worden.

Niveau 2: Beheren	Structurele kosten binnen huidige beheer budget	Uitvoering kleine maatregelen	Binnen huidige budget
	Structurele kosten nieuw aan te vragen	Extra maatregelen, monitoren en vastleggen op kaart	Extra structurele dekking nodig

Door Niveau 1 en 2 te combineren proberen wij een balans te houden in het soorten beheer én de kosten. De huidige situatie is het uitgangspunt en wij zetten in om de soorten op een acceptabel en werkbaar niveau te beheren.

Niveau 3) Maximaal ingrijpen

In het derde scenario kan je grootschalig inzetten op het beheren of elimineren van soorten. Het gaat dan o.a. om gemeentebreed in kaart brengen van soorten, het monitoren en verwijderen. Je kan dit samen doen met een netwerk van inwoners, vrijwilligers, verenigingen en terreinbeherende organisaties.

Het elimineren en terugdringen van soorten in de hele gemeente brengt echter grote kosten met zich mee. Veel soorten hebben zich al in breed in de gemeente gevestigd. Er moet dan een grote inhaalslag worden gepleegd waarna de locaties ook in de jaren erna 'schoon' gehouden moeten worden.

Dit kost veel inzet van personeel, hoge kosten van het verwijderen én het is nog niet duidelijk of dat noodzakelijk en afdoende is. Daarnaast ga je dan voorbij aan het feit dat sommige soorten ook ecologische waarde hebben. Het grootschalig verwijderen van soorten kan ook weer impact hebben op de natuur en de balans daarvan.

Dit is de reden dat we uitgaan van maximaal niveau 2.

Niveau 3: Maximaal ingrijpen	Hoge structurele kosten	Vastleggen van maatregelen en uitvoeringsplan	Hoge structurele dekking nodig
---------------------------------	-------------------------	---	--------------------------------

H5. Wat kunt u doen?

Waarnemingen doorgeven

Waarnemingen van de soorten kan heel eenvoudig via de app van de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) De waarnemingen worden getoetst en komen dan in de databank waarmee de gegevens inzichtelijk zijn voor de gemeentes en de andere terreinbeherende organisaties.

Dit kan via de app van de NDFF: **snApp de exoot** of

Telmee.nl

Veldgids waterplanten

De NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) heeft een veldgids opgesteld voor invasieve waterplanten in Nederland. Daarmee zijn de planten goed te herkennen en de gids kan makkelijk meegenomen worden het veld in.

Deze gids is te downloaden via de volgende website:

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/documenten/dier/dieren-in-de-natuur/exoten/publicaties/veldgids-invasieve-waterplanten-in-nederland-nvwa-oktober-2016>

Geen tuinafval in de natuur achterlaten

Veel exoten komen in de natuur omdat er tuinafval in de natuur wordt achtergelaten. Dit lijkt heel onschuldig maar kan grote gevolgen hebben. De planten uit de tuinen hebben andere eigenschappen dan de inheemse soorten, en kunnen deze overwoekeren. **Doe het dus niet!**

Dit geldt ook voor waterplanten.

Gooi geen water uit het aquarium in de sloot of vijver naast de deur. De planten kunnen een gevaar opleveren voor het milieu!

Let op wat u koopt

Op sommige planten zit een etiket met een waarschuwing als u ze koopt bij het tuincentrum of de kweker. Lees de waarschuwing goed en volg de instructies daarvan op.

Plant risico planten niet aan!

Vrijwilligerswerk

Tot slot kunt u vrijwilliger worden en meehelpen om invasieve soorten te beheren. Dit kan bij verschillende verenigingen en instanties. Denk daarbij aan de lokale IVN vereniging, Landschapsbeheer Drenthe, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

(foto: Landschapsbeheer Drenthe)

Verwijderen van de Reuzenbalsemien onder leiding van Landschaps beheer Drenthe

Bijlage 1 Algemeen protocol bij bestrijding

1. constatering	1a	Er is een klacht (extern)	• Locatie bezoeken • Controle soort
	1b	Er is een eigen waarneming	• Controle soort
2. eigendom	2a	De plant staat op grond van de gemeente	• Ga naar 3
	2b	De plant staat niet op gemeente grond	• Bij externe klacht verwijzen naar grondeigenaar • Adviseren
3. locatie	3a	De plant staat op een locatie waar hij aantoonbaar (grote) schade en/ of overlast veroorzaakt (risico gebied)	• Vastleggen op de kaart • Bestrijden of beheren (4)
	3b	De plant staat op een locatie waar hij geen directe schade en/ of overlast veroorzaakt	• Beheren (4a) • Niks doen
4. beheren en bestrijden	4a	Beheren / beheersbaar houden op die locatie (soort afhankelijk)	• Maaien • Maaisel afvoeren naar erkend verwerkingsbedrijf
	4b	Bestrijden / verwijderen	Maaien in combinatie met: • Afgraven/ verwijderen • Kappen/omzagen of uittrekken • Begrazen, uitputten of andere beheer maatregel

Bijlage 2 Uitwerking van de planten

Landplanten

De planten staan op volgorde van meest bekende soorten, naar minder bekende soorten. Of de soort op de **Unielijst** staat of de **Attentielijst**, staat per soort benoemd.

A

Soorten Duizendknoop

In Nederland komen er diverse soorten duizendknoop soorten voor die effect hebben op de biodiversiteit en/of het ecosysteem. De soorten staan op de attentielijst, hiervoor geldt het Europees verbod niet.

Japanse duizendknoop

Fallopia japonica

Kenmerken

De soort kan zich zeer snel uitbreiden via de worteluitlopers en groeit bijna in elke grondsoort. Dat maakt de soort tot een groot probleem. Door het vroege uitlopen, de snelle groei en de vorming van een heel dicht bladerdek wordt de overige vegetatie geheel overgroeid en op den duur verdrongen.

Verspreiding

Japanse duizendknoop komt wijdverspreid voor maar wordt vaak verward met de Bastaard duizendknoop.

Sachalinse duizendknoop

Fallopia sachalinensis

Kenmerken

Deze soort heeft zich nog niet zover verspreid als de Japanse duizendknoop. Daar waar de soort voorkomt, komt hij wel massaler voor dan de Japanse duizendknoop. Het kenmerkt zich door een nog dikkere steel en is groter dan Japanse duizendknoop. De bladeren kunnen tot 40 cm groot worden. Dit in tegenstelling tot de 15 cm lange bladeren van de andere soorten.

Verspreiding

Deze soort komt in Nederland vrij weinig voor.

1

2

3

4

1. Sachalinse duizendknoop met groot blad
(foto: Edu Boer)

2. Japanse duizendknoop met een kale
onderzijde van het blad (foto: Q-bank)

3. Bastaard duizendknoop met stevige
haren aan de onderzijde van het blad (foto:
Q-bank)

4. Afghaanse duizendknoop met meer
langwerpig blad (foto: Johan van
Valkenburg)

Bastaard duizendknoop

Fallopia x bohemica

A

Kenmerken

Deze soort is een kruising tussen de Japanse duizendknoop en de Sachalinse duizendknoop. De soort lijkt erg op de Japanse duizendknoop alleen heeft deze soort korte stevige haren aan de onderzijde van het blad. Het blad is tot 15 cm lang en kent dezelfde invasieve eigenschappen als de andere duizendknoopsoorten.

Verspreiding

Komt wijdverspreid voor maar wordt regelmatig verward met de Japanse duizendknoop. Het aantal waarnemingen neemt toe en dit soort heeft een grotere verspreiding dan de eerder genoemde soorten.

Afghaanse duizendknoop en Gestekelde duizendknoop

Persicaria wallichii en *Persicaria perfoliata*

Kenmerken

Gelijkwaardig aan de eerder genoemde soorten. De bladeren van de Afghaanse duizendknoop zijn ongeveer 20 cm lang en meer langwerpig dan de andere soorten. De Gestekelde duizendknoop heeft juist wat breder blad. De Gestekelde duizendknoop staat als enige van de duizendknoopfamilie op de Unielijst en wordt daarom genoemd.

Verspreiding

De Afghaanse soort komt vrij weinig voor in Nederland. De Gestekelde duizendknoop komt nu alleen nog maar voor in Rusland en Turkije. Dankzij klimaatverandering kunnen beide soorten zich in de toekomst in Nederland gaan vestigen.

Bestrijding duizendknoopsoorten

Er lopen diverse proeven ter bestrijding van de soort maar er is nog niet 1 methode gevonden die dé oplossing is. Mogelijke oplossingen zijn het afgraven van het gebied, uitputten van de plant door maaien of begrazing met varkens of elektrocuteren van de plant. Veel van deze methoden zijn erg arbeidsintensief en kostbaar. Daarnaast lukt het vaak nog niet om de plant helemaal weg te krijgen omdat de wortels meters diep de grond in gaan en de plant moet volledig afsterven om verspreiding te voorkomen.

Bij deze plant is het zaak om hem te beheren en verdere verspreiding te voorkomen. Belangrijk is om te beseffen dat de plant zich verspreid door de mens, door bijvoorbeeld de maaimachines en bembereiding. Door de maaimethode aan te passen op de plant kan al een deel van de verspreiding worden voorkomen.

V.l.n.r.: de Japanse duizendknoop loopt al vroeg in het voorjaar uit en komt overal op, zelfs in verharding. De Japanse duizendknoop in een bos waar het niet gemaaid wordt. De Japanse duizendknoop in bloei. (foto: Maaike Teekens)

De Reuzenberenklauw (foto: Annemieke Hoozemans)

Berenklauw soorten

Berenklauw staat bekend om de vervelende eigenschap dat de plant blaren veroorzaakt bij aanraking. De planten vermeerderen zich via het zaad wat wel tot 7 jaar kiemkrachtig kan blijven. Op de Unielijst zijn 3 soorten opgenomen waarvan, tot nu toe, alleen de Reuzenberenklauw voorkomt in ons gebied. De Berenklauw is echter ook een belangrijke plant voor insecten.

Reuzenberenklauw

Heracleum mantegazzianum

Kenmerken

Dit is een steeds bekendere plant in ons landschap. De plant is inmiddels sterk verwilderd mede onder invloed van de stijgende temperaturen. Aangezien één plant duizenden nakomelingen kan voortbrengen, kan de reuzenberenklauw snel een groot gebied innemen. Door de dichte vegetaties worden alle andere planten, behalve bomen, verdrongen. Inheemse vegetatie en bijzondere soorten verdwijnen hierdoor. De reuzenberenklauw kan zo'n 2-3 meter hoog worden.

De Perzische berenklauw (foto: Agnes Priede)

Verspreiding

Komt wijdverspreid voor op voedselrijke en vochtige gronden.

Perzische berenklauw & Sosnowsky's berenklauw

Heracleum persicum & *Heracleum sosnowskyi*

Kenmerken

Deze soorten lijken sterk op de Reuzenberenklauw. De Perzische berenklauw en de Sosnowski zijn iets kleiner dan de Reuzen berenklauw. Ze hebben allemaal dezelfde kenmerken. Zo kan contact met de huid in combinatie met zonlicht voor pijnlijke plekken zorgen.

Verspreiding

Naar verwachting zullen deze 2 soorten de komende jaren naar Nederland komen.

De Sosnowskyi berenklauw (foto: Jouko Lehmuskallio)

Bestrijding berenklauw soorten

Door de vermeerdering door zaad is het van belangrijk om de soorten te maaien voor de zaadzetting. Dit is voor de bloei die in juli begint. Daarnaast moet de wortel op enige diepte afgestoken worden. Beide handelingen moeten 2 tot 3 groeiseizoenen herhaald te worden om verspreiding te voorkomen. Het begrazen door schapen is ook een efficiënte manier om te voorkomen dat de plant gaat bloeien.

Springbalsemien soorten

Springbalsemien dankt haar naam aan de eigenschap dat de zaden wegspringen bij aanraking. De soorten lijken allemaal erg veel op elkaar en kunnen dan ook snel verward worden. Er zijn een aantal kenmerkende eigenschappen om ze uit elkaar te kunnen houden. In onze omgeving komen een aantal soorten wijdverspreid voor en een aantal soorten zijn nog weinig waargenomen. Naar verwachting zullen ook deze soorten wijdverspreid voor gaan komen. Daarom worden alle soorten, zowel op de Unielijst als op de attentielijst, nader toegelicht.

Reuzenbalsemien

Impatiens glandulifera

Kenmerken

De reuzenbalsemien is eenjarig kruid dat 2,5 meter hoog kan worden. De roze-witte bloemen bloeien van juli tot oktober met een aangename geur. Bij de vorst sterft de plant af. De zaden blijven twee jaar kiemkrachtig. De reuzenbalsemien heeft als enige in zijn soort tegenoverstaande bladeren. De overige soorten staan verspreid. Daarnaast zijn andere soorten ook veel kleiner.

De zaden kiemen in voorjaar allemaal tegelijk, het is een snelle groeier en vormt een dicht bladerdek. Hierdoor worden de inheemse soorten verdrongen.

Verspreiding

Komt wijdverspreid voor.

Bestrijding

Balsemien kan gewoon blijven staan mits deze niet voortplanten. Het beste middel om dit te voorkomen is het maaien van de plant voor de bloei (juni/juli). Op deze manier kan het niet in zaad komen en wordt verspreiding voorkomen.

De reuzenbalsemien in diverse bloeikleuren (verspreidingsatlas.nl).

Bont springzaad
(foto's : Johan van Valkenburg)

Bont springzaad

Impatiens edgeworthii

Kenmerken

Deze eenjarige plant kan tot 60 cm hoog worden in het gebied waar het oorspronkelijk vandaan komt. Naast de geelbloeiende variant komen er ook soorten voor met geel/wit, wit en bleek violette bloemen. De vrucht is lijnvormig.

Verspreiding

In Nederland komt de soort nog niet veel voor. In 2015 is het voor het eerst waargenomen in Gelderland. In Duitsland is de verspreiding groter, waarschijnlijk dankzij het dumpen van tuinafval.

Klein springzaad

Klein springzaad

Impatiens parviflora

Kenmerken

Klein springzaad is een eenjarige plant van ongeveer 60 cm hoog. De plant bloeit van juli tot oktober met wit/geel gekleurde bloemen met oranje/rode vlekjes en strepen. De vrucht is cilindervormig.

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland. Hij komt voornamelijk voor in bossen op de hoger gelegen zandgronden.

Oranje springzaad

Oranje springzaad

Impatiens capensis

Kenmerken

Oranje springzaad wordt ongeveer 150 cm hoog en bloeit met oranje/bruine bloemen. De opvallende bloeikleur maakt dat de soort goed is te onderscheiden van andere soorten. Oranje springzaad is minder concurrentiekrachtig dan de andere soorten.

Verspreiding

Deze soort komt nog vrij weinig voor in Nederland echter heeft het zich de laatste jaren wel meer verspreid. De verwachting is dan ook dat de soort zal toenemen indien er niks aan gedaan wordt.

Tweekleurig springzaad

Tweekleurig springzaad

Impatiens balfourii

Kenmerken

Deze soort wordt tussen de 40 en 80 cm hoog. De bloemen zijn wit met lichtpaars of paars/roze bloemen.

Verspreiding

In Nederland komt deze plant nog weinig voor. Het aantal waarnemingen neemt de laatste jaren wel toe.

Alsemambrosia

Ambrosia artemisiifolia

Kenmerken

Deze soort staat ook wel bekend als de hooikoortsplant.

De plant bloeit laat, vanaf augustus tot en met oktober. Door deze late bloei verlengt de ambrosia het huidige hooikoortsseizoen met ongeveer 2 maanden. Alsemambrosia heeft duidelijk behaard blad. De plant kan verward worden met bijvoet en boerenwormkruid. Echter heeft bijvoet een zilverwitte onderzijde van het blad.

Verspreiding

Ambrosia staat op zonnige, open plekken die wat vochtig en voedselrijk zijn. De grond dient omgewerkt te zijn en is daarom veelal te vinden op braakliggende gronden, open plekken in bermen of in akkers. De zaden zijn wel tot 40 jaar kiemkrachtig. De grond moet echter worden omgewoeld om de zaden te laten kiemen.

Bestrijding

De plant vermeerderd zich via zaad. Om verdere verspreiding te voorkomen moet de plant afgemaaid worden voor het in zaad schiet. Het advies is dan ook de plant voor augustus te maaien.

Alsemambrosia (foto: Wikipedia)

Amerikaanse vogelkers of Bospest

Prunus serotina

Kenmerken

Een bladverliezende boom of struik die wel tot 20 meter hoog kan worden. Het heeft een glanzend blad waardoor deze soort zich onderscheidt van andere Prunus-soorten. Bij beschadiging van de tak verspreid er zich een amandelgeur. De pitten van de vruchten en het blad zijn giftig vooral voor vee en kan zelfs dodelijk zijn. Door de snelle verspreiding en vroege uitloop worden inheemse plantensoorten verdreven. Hierdoor kunnen op lange termijn inheemse soorten in dat gebied verdwijnen.

Verspreiding

Komt vrij algemeen in Nederland voor op arme gronden zoals bosgebieden, struwelen, heide, braakliggende gronden of spoorwegen.

Bospest (foto: Jack Spruil)

Bestrijding

Bestrijding is lastig. De planten hebben zich al zo uitgebreid verspreid dat de plant wordt geaccepteerd als onderdeel van het Nederlandse bos. Dankzij beheersmaatregelen wordt de soort waar nodig in toom gehouden. Dat kan zijn afzagen of jonge planten uittrekken.

Canadese kornoelje

Cornus sericea

Kenmerken

Dit is een bladverliezende struik die maximaal 3 meter hoog wordt. Van april tot en met juli bloeit de struik met crème witte bloemen. In de winter is de plant goed te herkennen aan de rode takken. Het is een snelle groeier en binnen enkele jaren kan het grote oppervlakten bedekken. Het dichte bladerdek verhindert de groei van andere planten en verdringt de natuurlijke vegetatie. Hierdoor vermindert de soortenrijkdom.

Canadese kornoelje (foto: JC Schou)

Verspreiding

De soort komt algemeen voor in Nederland. In sommige landen in Europa wordt het gezien als een invasieve exoot. In Nederland is dit nog niet het geval. Het is echter wel van belang dat men geattendeerd wordt op de mogelijke invasieve eigenschappen van deze plant.

Bestrijding

Bestrijding is niet nodig zolang de soort geen invasieve eigenschappen vertoont. Belangrijk om te weten is dat de plant zich makkelijk verspreidt via worteluitlopers, beworteling van afgevalen takken en beworteling van takken die de grond raken. Daarnaast wordt de soort door vogels verspreid dankzij de bessen.

Grijs kronkelsteeltje

Campylopus introflexus

Kenmerken

Dit mosje vormt een dichte zode van 2 tot 10 cm hoog en vormt een humuslaag waardoor de groei van andere soorten planten vaak onmogelijk is. Het dichte mospakket belemmert de kieming van kruiden, grassen en struiken.

Verspreiding

Deze soort komt zeer algemeen voor, vooral op open zandgronden in de duinen en op de heide. Door sporen verspreidt hij zich snel via de wind.

Grijs kronkelsteeltje
(foto: Piet J. Ashouwer)

Bestrijding

Het mos kan zich gemakkelijk vestigen op zure, voedselarme open plekken en profiteert vaak van bodemverstoringen. Er is nog geen efficiënte manier gevonden om de plant te bestrijden. Er zijn een aantal testen gaande zoals bedekken met kalkrijk zand, mechanisch verwijderen (afgraven) of bestrijden met herbiciden (chemische bestrijding). Dit was meestal niet effectief.

Zijdeplant

Asclepias syriaca

Kenmerken

Als sierplant over de wereld verspreid vanwege de fraaie bloeiwijze en komt nu verwilderd voor in Nederland. Wanneer de plant zich ergens eenmaal gevestigd heeft blijft deze standvastig en breidt hij zich uit via worteluitlopers. De soort is lastig te bestrijden. Wortelstokfragmenten kunnen opnieuw uitlopen. Omdat het witte sap uit de plant giftig is voor vee wordt het niet gegeten en kan de plant zich makkelijk uitbreiden. Het witte sap kan bij mensen huidirritaties veroorzaken en is ook giftig. Het wordt gezien als een lastig akkeronkruid.

Zijdeplant (foto: Peter Mijniger)

Verspreiding

De plant groeit op kalkrijke duingronden en is relatief zeldzaam in Nederland. In het zuidoosten van Europa komt het wel veelvuldig voor.

Bestrijding

Het is een lastig te bestrijden plant. Door de ondergrondse worteluitlopers en het uitgroeien van wortelstokfragmenten is omploegen niet de beste actie. Omploegen is alleen effectief wanneer de wortelstokken onontwikkeld zijn. Maaien bevordert de groei. Alleen bij meerdere keren per jaar (minimaal drie keer per jaar) kan de plant uitgeput worden. De plant kan ook chemisch bestreden worden.

Hemelboom

Ailanthus altissima

Kenmerken

De hemelboom kan 25-30 meter hoog worden. Het blad lijkt op die van een gewone es, fluweelboom of schijnacacia. In de bast en het blad zitten gifstoffen die, wanneer het in de bodem wordt afgegeven, groei van andere planten verhindert. De concurrentiekracht is sterk omdat hij zich snel kan uitbreiden. Hij vermeerdert zich door worteluitlopers en zaad. Het uitgebreide wortelstelsel kan schade geven aan leidingen, riolering, kabels en leidingen en funderingen.

Verspreiding

In Nederland komt de soort algemeen voor in stedelijk gebied zoals tuinen. De soort komt in Nederland vooral voor in zijn niet-natuurlijke habitat. Al kan hij zich ook vestigen in natuurlijk rivier begeleidend bos zoals langs de Waal.

Hemelboom (foto: Han Beeuwkes)

Bestrijding

Aanplant zorgt voor verwildering en daarom is het beter om deze plant niet meer aan te planten. Zaailingen moeten zo snel mogelijk worden verwijderd met wortel. Wortelstokfragmenten kunnen weer opnieuw uitlopen. Chemische bestrijding is het meest effectief.

Rimpelroos

Rosa rugosa

Kenmerken

De rimpelroos wordt ook wel Japanse bottelroos genoemd en is een struik die 1-2 meter hoog kan worden. Van juni tot de herfst vind een paars-rose bloei plaats. De plant dankt zijn naam aan de rimpelige bladeren. De bladeren zijn aan de onderzijde behaard. De bloeitakken hebben grotere en kleinere naaldvormige stekels. De bottel is vaak breder dan hoog.

Rimpelroos (foto: Edu Boer)

Via worteluitlopers verspreidt de plant zich gemakkelijk. De oorspronkelijk vegetatie wordt hierdoor verdrongen. Dieren die afhankelijk zijn van de oorspronkelijke vegetatie worden hierdoor ook bedreigd. Daarnaast verandert de aanwezigheid van de plant de fysische omgeving van de duinen doordat zand minder verstuift. Dit vormt een bedreiging voor duinen.

Verspreiding

Deze soort komt vrij algemeen voor in Nederland. Voornamelijk in de kustgebieden en andere zandige gebieden. Op deze plaatsen kan de soort zich dan ook invasief gaan gedragen.

Bestrijding

Het meest effectieve is om de plant volledig uit te graven. Er mogen geen wortels of wortelstokken blijven zitten. Bij grote oppervlakten is het mogelijk machinaal af te graven tot 1 meter diep. Het vrijgekomen zand kan gezeefd teruggestort worden. Het bestrijden is voornamelijk van toepassing in de duingebieden.

Trosbosbes

Vaccinium corymbosum

Kenmerken

Deze struik kan tot 4 meter hoog worden. De plant is geteeld ter productie van blauwe bessen. De soort staat daarom ook wel bekend als blauwe bes.

De soort heeft zich onder andere gevestigd in het Fochteloërveen. Op deze plek kan het zich verder uitbreiden. De plant groeit in enkele jaren uit tot een hoge struik wat een dicht struikgewas kan vormen. De plant verdringt belangrijke soorten en bevordert groei van ongewenste soorten in de hoogveengebieden, natte heide en hoogveenbossen.

Verspreiding

In Nederland komt de soort vrij weinig verwilderd voor. Drenthe is wel een van de eerste gebieden waar echter meer verspreiding plaats vindt. Hij groeit voornamelijk op voedselarme, vochtig tot natte, zure gronden zoals natte heide, hoogveenmoeras, bos en langs hoogveenvennen.

Bestrijding

De bestrijding is lastig omdat het een krachtige groeier is. Er zijn verschillende methoden geprobeerd maar er is nog geen efficiënte bestrijdingsmanier gevonden. Daarom geldt, voorkomen is beter dan genezen. **Het is van belang particulieren bewust te maken van de invasieve eigenschappen zodat ze tuinafval niet dumpen.**

Zwarte appelbes
(foto:wilde-planten.nl)

Zwarte appelbes

Aronia x prunifolia

Kenmerken

Heester tot ca. 1,5 meter hoog. Ze groeien op voedselarme gronden, licht beschaduwd. Op heide, in veengebieden of bossen kan het sterk uitbreiden.

Verspreiding

De Zwarte appelbes is nog weinig waargenomen als invasieve soort.

Bestrijding

De Trosbosbes en de zwarte appelbes staan niet op de unielijst, bestrijden op locaties waar hij niet gewenst is, is het advies. Denk daarbij aan natuurgebieden en in het landschap.

Trosbosbes (foto:Floron)

Doornappel

Datura stramonium

Kenmerken

De doornappel is een plant uit de nachtschadefamilie. Het is een zeer giftige plant. Hij heeft trechtervormige witte bloemen, van 5 tot 10 cm groot. Hij bloeit van juni tot oktober. De bladeren zijn 8 tot 20 cm lang en hebben brede tanden. De doosvrucht is eivormig en vaak gestekeld.

Verspreiding

Overall in Nederland, maar hij gedraagt zich hier nog niet invasief. In het Zuiden van het land wel. De plant komt vooral voor op zandige bodems, akkers en moestuinen.

Bestrijding

De plant wordt nog niet bestreden. Bij waarneming kan je hem het beste verwijderen met wortel, voordat de plant zaad heeft aangemaakt.

Doornappel (foto: Wikipedia)

Amerikaanse eik

Quercus rubra

Kenmerken

De Amerikaanse eik is een snel groeiende boom. Deze eik heeft een groter en meer getand blad dan de gewone eiken. Het nadeel van de boom is dat deze een brede en dichte kroon vormt en daardoor onder bosomstandigheden andere soorten verdringt.

Verspreiding

Overall in Nederland, maar hij gedraagt zich hier nog niet invasief. Deze boom staat op enkele plekken langs wegen en in onze bossen.

Bestrijding

De boom wordt hier niet bestreden.

Amerikaanse eik (foto: Wikipedia)

Oever- en waterplanten

Een deel van de invasieve exotische plantensoorten betreft oever- en waterplanten. Deze soorten zorgen voor veel overlast omdat ze sterk woekeren en moeilijk te bestrijden zijn. Inheemse planten- en diersoorten worden verdrongen en door belemmering van de waterafvoer neemt ook de kans op wateroverlast toe. Daarnaast heeft het negatieve invloed op de waterkwaliteit.

EU

De hierna genoemde waterplanten staan op de Unielijst, tenzij anders aangegeven.

Foto en tekst: WUR.nl

Grote waternavel

Hydrocotyle ranunculoides

Kenmerken

Deze plant wortelt op de oever. Het vormt een lange stengel met brede bladeren die op het water drijven. Ze kunnen tot 30 cm boven het wateroppervlak hoog worden.

Door de snelle groei ontstaat er een dichte mat van stengels. Inheemse waterplanten worden daardoor verdrongen. Ook ontstaat er licht- en zuurstofgebrek in het water wat schadelijk is voor inheemse waterfauna. Daarnaast wordt de doorstroming belemmerd. De plantresten kunnen loslaten wat voor opstopping kan zorgen bij gemalen, stuwen of andere waterwerken. Hierdoor verhoogt de kans op overstromingen.

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland. De soort komt voor in moerassen, water en waterkanten (kleinere kanalen, brede sloten, en andere wateren).

Bestrijding

De verspreiding vindt plaats door stekken. Er vormen uitlopers die zich zeer snel verspreiden. Hierdoor ontstaan grote massa's planten en wordt de waterafvoer gestremd. Bestrijding vindt plaats door het volledig verwijderen van de planten zonder restanten achter te laten.

Grote waternavel (foto: Bert Verbruggen)

Kleine waterteunisbloem en waterteunisbloem

Ludwigia peploides en *Ludwigia grandiflora*

Kenmerken

Beide soorten zijn een oever- en waterplant die dicht drijvende matten vormt. De matten kunnen tot een meter boven het wateroppervlakte uitsteken. Deze soort groeit zowel in water als op drooggevalle oevers en natte graslanden. De soorten lijken sterk op elkaar. De kleine waterteunisbloem heeft kleiner blad en kleinere bloemen dan de waterteunisbloem.

Door de snelle groei kan de soort snel groeien waardoor inheemse planten worden verdrongen. De aanwezige waterfauna verdwijnt hierdoor. Afsterven van grote massa's zorgt voor zuurstofgebrek in het water. Tot slot belemmeren de dichte matten de doorstroming van water. De kans op overstroming neemt hierdoor toe. Stilstaand water bevordert muggenplagen.

Verspreiding

De soort komt op een aantal locaties voor in Nederland. De plant heeft zich in een groot deel van Europa gevestigd. De verwachting is dat dit zich nog zal uitbreiden.

Bestrijding

De plant verspreidt zich door stengelfragmenten die elders wortelen. Om de plant te bestrijden moet de gehele plant verwijderd worden. Mechanisch verwijderen betekent heel vaak juist verspreiding. Een klein fragment kan al weer uitgroeien. Dat maakt het tot een groot probleem.

**De kleine Waterteunisbloem is door verschillende Provincies aangemerkt als te elimineren plant.
De grote Waterteunisbloem als te beheren plant.**

Waterteunisbloem en kleine waterteunisbloem (foto: Edu Boer)

Smalle waterpest

Elodea nutallii

Kenmerken

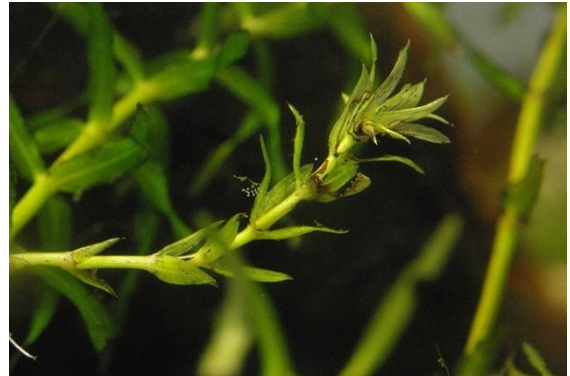
Deze plant komt voor in allerlei voedselrijke, zoete tot zwak brakke, ondiepe wateren. Het is een zeer snelgroeïende plant die sloten, kleine kanalen of vijvers geheel kan opvullen. Overlast ontstaat doordat smalle doorgangen, zoals duikers, verstopt raken. Inheemse flora wordt door de snelle groei verdrongen.

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland.

Bestrijding

De verspreiding vindt plaats door afgebroken stengeldelen die gaan wortelen. Bestrijding vindt dus plaats door de gehele plant te verwijderen zonder restdelen te laten zitten. Dit kan het beste in de zomer gedaan worden omdat de hergroei dan beperkt blijft.

Smalle waterpest (foto: Hans Adema)

Ongelijkbladig vederkruid

Myriophyllum heterophyllum

Kenmerken

Groeit in allerlei uiteenlopende, stilstaande of zwak stromende, zoete wateren. De voorkeur gaat uit naar enigszins zure, heldere wateren. De plant vormt een massavegetatie waardoor ondergedoken waterplanten worden verdrongen. Zij is wintergroen waardoor er in het voorjaar een voorsprong ontstaat op andere waterplanten.

Verspreiding

De planten komen voornamelijk op zandgronden en in stedelijk gebied voor.

Bestrijding

De planten zo volledig mogelijk verwijderen en fragmentatie voorkomen is de beste bestrijding. Het wortelstelsel moet hierbij ook verwijderd worden. Nadat de planten verwijderd zijn moet het gebied gecontroleerd worden op hergroei. De hergroei kan dan handmatig verwijderd worden.

Ongelijkbladig vederkruid (foto: Willem Braam)

Parelvederkruid

Myriophyllum aquaticum

Kenmerken

Deze waterplant wortelt op de overgang van land naar water. De stengels kunnen wel tot 2 meter lang worden. In het najaar sterven alle groene delen van de plant af en de plant overwintert als wortelstok. Bij stijgende watertemperaturen loopt de plant snel uit. Dit vormt uiteindelijk drijvende matten.

Verspreiding

Parelvederkruid heeft zich gevestigd in Nederland. Naar verwachting zal de plant zich uitbreiden. Dit doet de plant echter niet zelf. Dankzij fragmentatie en de waterstroming kan de plant zich op andere plaatsen vestigen. Deze fragmenten ontstaan bij mechanische beschadiging bij bijvoorbeeld het schonen van watergangen.

Bestrijding

Het is van belang dat de gehele plant verwijderd wordt zonder dat er fragmenten achter blijven. Fragmentatie kan voorkomen worden door machinaal onderhoud aan watergangen te beperken. Dit betekent dus: handmatig verwijderen. De verwachting is dat de plant een minder probleem vormt dan de andere waterplanten die genoemd worden.

Parelvederkruid (foto:wilde-planten.nl)

Verspreidbladige waterpest

Lagarosiphon major

Kenmerken

Deze waterplant wortelt op de bodem. De stengels groeien tot aan het wateroppervlak. De vertakking lijkt op die van een kerstboom. De bladeren staan verspreid waardoor het te onderscheiden is van de brede en smalle waterpest.

De plant neemt koolstof op in een bijzondere vorm. De pH waarde in kleine afgesloten wateren kan hierdoor stijgen naar meer dan 10. Hierdoor daalt de zuurstofgehalte en verminderd het aantal inheemse waterplanten. Daarnaast kan overmatige groei voor verstopping zorgen. Dit heeft onder andere negatieve gevolgen voor de scheepvaart en recreatie.

*Verspreidbladige waterpest
(foto: Willem Braam)*

Verspreiding

De soort komt voor in Nederland. In landen met mildere winters kan de soort meer negatieve gevolgen veroorzaken dan in Nederland. Naar verwachting zal de plant zich uitbreiden. De plant verspreidt zich door middel van fragmenten.

Bestrijding

Om verdere verspreiding te voorkomen is het noodzakelijk de plant volledig te verwijderen. Daarbij is het van belang dat de plant zich niet vermeerderd door fragmenten.

Waterwaaier

Cabomba caroliniana

Kenmerken

Deze onderwaterplant wortelt op de bodem. Alleen de bloemen en enkele kleine drijfblaadjes steken boven het wateroppervlak uit. De stengels kunnen meters lang worden. Sinds 2006 is deze soort sterk verwilderd en rukt op vanuit het Zuiden. Op dit moment komt het veelvuldig voor in het Oranjekanaal (Drenthe). De plant verdringt andere planten en zorgt ervoor dat zwemmen, varen en vissen niet meer mogelijk is. Zolang wateren niet droogvallen groeit de plant goed in langzaam stromend of stilstaand water.

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland.

Bestrijding

De planten volledig verwijderen is de meest effectieve manier van bestrijden.

Waterwaaier (foto: Peter Meininger)

Egeria

Egeria densa

Kenmerken

De Egeria is een onderwaterplant die enkele meters lang kan worden. De plant wortelt op de bodem. De bladeren staan in een krans en lijkt sterk op waterpest soorten. Egeria heeft de langste bladeren en grootste bloemen in deze soorten.

De plant is zeer dominant en kan daarmee de overige vegetatie verdringen. De plant belemmert de doorstroming en bij afsterven ontstaat er een zuurstofgebrek. Hierdoor neemt de vissterfte toe en wordt recreatie onmogelijk.

Verspreiding

De plant heeft zich nog niet definitief gevestigd in Nederland. De plant wordt wel verspreid waargenomen, voornamelijk in stedelijk gebied.

Bestrijding

De plant moet volledig verwijderd worden bij bestrijding. Daarbij is het van belang dat ook het wortelstelsel verwijderd is. Fragmentatie moet voorkomen worden. Op deze manier wordt de plant geëlimineerd.

Egeria (foto: Johan van Valkenburg)

A

Moeraslantaarn

Lysichiton americanus

Kenmerken

Een forse plant van 40-120 cm hoog. De bloeikorf wordt door een helder geel blad omsloten. Na verloop van tijd vormt het een dichte vegetatie waardoor andere planten worden verdrongen. De moeraslantaarn groeit in moerasbossen waar ook bedreigde planten voorkomen.

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland. Jonge planten breiden zich langzaam maar gestaag uit.

Bestrijding

Verspreiding vindt plaats via de zaden die via het water wegstromen. Bestrijding kan daarom het beste plaatsvinden door te maaien voor de bloei. De moeraslantaarn bloeit vanaf maart tot en met april.

Moeraslantaarn (foto: Willem Braam)

Waterhyacint

Eichhornia crassipes

Kenmerken

De waterhyacint is populair als vijver- en aquariumplant. Deze drijvende waterplant groeit in stilstaande of langzaam stromende voedselrijke wateren. In korte tijd vormt het dichte drijvende matten waardoor er een gebrek aan licht en zuurstof ontstaat. Inheemse onderwater- en oeverflora sterven hierdoor af. De plant dankt haar naam aan de vergelijkbare bloem van een hyacint.

Van oorsprong komt deze plant uit de tropen en gedijt het beste bij temperaturen tussen de 28 en 30 graden Celsius. Bij temperaturen onder de 5 graden Celsius sterft de plant af.

Waterhyacint (foto: Johan van Valkenburg)

Verspreiding

Bestendige populaties komen alleen voor in zuid Europa. In Nederland komt de plant verspreid voor maar sterft in de winter af. Hierdoor kan de plant zich niet in Nederland vestigen. In warme zomers ontstaan er lokaal vegetaties

Bestrijding

De verspreiding vindt plaats door de mens. Overtollige planten uit vijvers of aquarium worden in wateren gedumpt. In het najaar sterft de plant volledig af. Het geeft dus niet direct overlast maar men moet er wel op geattendeerd worden dat de plant een invasief karakter heeft.

De Moeraslantaarn en Waterhyacint komen er aan. Bij waarneming van de soort direct actie ondernemen.

Watercrassula

Crassula helmsii

Kenmerken

Dit is een overblijvende (semi)waterplant met ronde stengels. De stengels drijven in het water of kruipen over de bodem van ondiepe of droog gevallen oeverzones. De stengels kunnen wortelen op de knopen.

In korte tijd vormt het dikke matten. Hierdoor wordt zonlicht tegengehouden voor onderwaterflora. Er ontstaat zuurstofgebrek waardoor inheemse flora en fauna verdrongen worden. De verspreiding gaat gemakkelijk vanwege de wortelvorming op de knopen.

Een klein stukje stengel kan al een nieuwe plant vormen. De verspreiding van de kleine stukjes plant kan al via kleding, schoenen, voertuigen, poten van dieren en stromend water. Waarschijnlijk kunnen ze ook via zaad vermeerderen.

Watercrassula
(foto: Merel Daling)

A

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland en is ook veel in Drenthe aanwezig.

Bestrijding

Watercrassula is een groot probleem. De bestrijding is lastig vanwege de snelle groei. Er zijn diverse proeven gaande ten behoeve van de bestrijding. Het afplaggen van het besmette gebied en vervolgens afdekken met landbouwplastic is tot nu toe het meest succesvol. Toch zijn er gebieden waar dit geen effect heeft gehad of waarbij de plant op lange termijn terugkeert. De regel beter voorkomen dan genezen is dan ook een van de belangrijkste maatregelen. **Wordt de watercrassula waargenomen onderneem dan direct actie.**

Moerashyacint (staat nog niet op een lijst)

Pontederia cordata

Kenmerken

Een geliefde plant bij vijverliefhebbers vanwege de helderblauwe zomerbloei. De soort is veel in tuinen aangeplant en verwildert sterk. **Daar staat de soort op de zwarte lijst.** De plant komt verwilderd voor in slootkanten van rijke bodems.

Verspreiding

Komt algemeen voor in Nederland.

Bestrijding

De vermeerdering vindt plaats via wortelstokken. De plant uitsteken zodat de wortels volledig verwijderd zijn om vermeerdering te voorkomen. De plant wordt nog altijd aangeboden in tuincentra. Advies is om aan te planten in bakken om vermeerdering te voorkomen.

Moerashyacint
(foto: invasieve-exoten.nl)

Overige probleemsoorten

In Nederland kennen we naast de genoemde soorten op de unielijsten nog een aantal soorten die niet genoemd worden op zowel de Unielijst als de attentielijst. Dit zijn soorten die wel overlast veroorzaken maar bijvoorbeeld geen exoot is. Deze inheemse soorten tonen echter invasieve eigenschappen hebben, giftig zijn of andere vervelende eigenschappen hebben. Deze soorten worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Bestrijding van deze soorten is niet verplicht en ook niet altijd wenselijk. Het is van belang dat men weet van het bestaan van deze planten en zich bewust is van de vervelende eigenschappen. Het is wenselijk dat deze soorten zich niet verder uitbreiden.

Jacobs kruiskruid *Jacobaea vulgaris*

Kenmerken

Jacobskruiskruid staat bekend om de giftigheid die voornamelijk voor vee dodelijk kan zijn. Sommige insectsoorten zijn daarentegen juist de gifstof nodig voor de stofwisseling. Zo'n 150 insectensoorten maken er gebruik van, waaronder veel bijen, zweefvliegen en vlinders. Het Jacobskruiskruid probleem bestrijden door de plant uit te roeien is dus, losstaand van de praktische onmogelijkheid om dit te bereiken, onwenselijk.

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland. Het is een pionierssoort die voornamelijk op ruderaal gronden voorkomt.

Bestrijding

Verspreiding kan worden voorkomen door de plant te maaien voor de bloem zodat het zich niet kan uitzaaien. De plant uitsteken is ook mogelijk om meer de plaatselijke verspreiding tegen te gaan en direct te bestrijden. Dit kan bijvoorbeeld wenselijk zijn rondom en in weilanden.

Jacobs kruiskruid
(foto:invasieve-exoten.nl)

Gewone esdoorn

Acer pseudoplatanus

Kenmerken

De gewone Esdoorn draagt een schimmel welke giftig is voor paarden. Het gaat dan specifiek om de **gewone Esdoorn** (*Acer pseudoplatanus*) en niet de veelvoorkomende Veldesdoorn (*Acer campestre*).

Het veroorzaakt Atypische Myopathie wat in 95% van de gevallen dodelijk is, vaak binnen 72 uur.

Er zijn zo'n honderden gevallen per jaar in Nederland. In het voor- en najaar is het risico het grootst.

Verspreiding

De soort komt wijdverspreid voor in Nederland.

Bestrijding

Deze soort is een algemeen voorkomende soort in Nederland. Het herkennen van de soort is het belangrijkste. De gewone esdoorn heeft een groot blad, met de brede tanden en meestal hebben veel steeltjes de typische rode kleur.

De paardenhouders worden breed geïnformeerd over deze soort en de gevaren. Op verschillende sites staat beschreven hoe je zelf de gevaren kan beperken.

Op de website paardenarts.nl staat veel informatie maar ook op de website van dierenkliniek Wolvega.

Beleid

Hoe wij als gemeente hier mee omgaan staat in het collegevoorstel Esdoorns en Paarden van December 2011

(foto: Maaïke Teekens)

Gewone esdoorn
(foto: paardenarts.nl)

Eikenprocessierups

Thaumetopoea processionea

Tot slot maken we bij de probleemsoorten een kleine uitstap naar de eikenprocessierups.

Verspreiding

De eikenprocessierups komt in heel Nederland voor. Vanuit het zuiden is hij naar het Noorden getrokken. In de Noordelijke provincies is de plaagdruk nog altijd lager dan in het Zuiden.

Bestrijding

Doelstelling van de gemeente Tynaarlo is om de plaagdruk nu en in de toekomst beheersbaar te houden, en daarmee de overlast voor inwoners en bezoekers van de gemeente te beperken. Daarvoor zijn verschillende methodes. Bij de eikenprocessierups wordt evenals bij de invasieve soorten gekeken naar het risico en risicogebieden.

Beleid

Meer informatie over de eikenprocessierups is te vinden in de Beleidsnotitie Eikenprocessierups 2015.

Bronnen

Unielijst:

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>

Attentielijst:

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/invasieve-planten/invasieve-landplanten/overzicht-soorten-invasieve-landplanten>

Beleid Provincie Drenthe:

[http://www.wfdrenthe.nl/3.%20%20Beleid%20&%20wetgeving%20-%20Peter%20Venema%20\[DRENTHE\].pdf](http://www.wfdrenthe.nl/3.%20%20Beleid%20&%20wetgeving%20-%20Peter%20Venema%20[DRENTHE].pdf)

Site over paarden en esdoorns:

<https://www.paardenarts.nl/kennisbank/welke-esdoorn-is-giftig-voor-paarden-en-hoe-herken-je-de-verschillende-esdoornsoorten/>

Andere gebruikte bronnen:

<http://invasieve-exoten.nl/index.php/planten-schimmels/>

www.probos.nl

www.bestrijdingduizendknoop.nl

www.floron.nl

www.verspreidingsatlas.nl

[www. NDFF.nl](http://www.NDFF.nl)

www.lbdrenthe.nl

Reuzenberenklauw:

https://www.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/species/nsr_taxon.php?id=119604&cat=156 datum raadplegen: juni 2019

Sosnowskyi berenklauw:

https://www.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/species/nsr_taxon.php?id=177054&cat=156 datum raadplegen: juni 2019

Perzische berenklauw:

https://www.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/species/nsr_taxon.php?id=177053&cat=156 datum raadplegen: juni 2019

Canadese kornoelje foto:

http://www.biopix.nl/canadese-kornoelje-cornus-sericea_photo-64869.aspx

Foto's: vermelding bij de foto

Voorpagina foto's en tekeningen: M. Teekens